

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

Ukaz o proglašenju Zakona o zaštiti i zdravlju na radu

Proglašavam **Zakon o zaštiti i zdravlju na radu**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2014. godini, dana 25. jula 2014. godine.

Broj: 01-875/2

Podgorica, 01. avgusta 2014. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na 10. sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2014. godini, dana 25. jula 2014. godine, donijela je

Zakon o zaštiti i zdravlju na radu*

*Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 34/2014
od 8.8.2014. godine, a stupio je na snagu 16.8.2014.*

* U ovaj zakon unijeta je Direktiva Savjeta 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o uvođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja zaposlenih na radu (OJ L br. 183. od 29.6.1989. str.1.), koja je izmijenjena Uredbom (EC) br. 1137/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 22. oktobra 2008. godine o prilagođavanju nekih akata za koje se koristi postupak određen u članu 251. Ugovora, Odluka Savjeta 1999/468/ES u vezi sa regulatornim postupkom sa pregledom - Prilagođavanje regulatornom postupku sa pregledom - prvi dio (OJ L br. 311. od 21.11.2008. str.1.).

I. OSNOVNE ODREDBE

Sadržaj zakona

Član 1

Zaštita i zdravlje na radu obezbjeđuje se i sprovodi primjenom savremenih tehničkotehnoloških, organizacionih, zdravstvenih, socijalnih i drugih mjera i sredstava zaštite u skladu sa ovim zakonom, drugim propisima, ratifikovanim i objavljenim međunarodnim ugovorima.

Definicija zaštite i zdravlja na radu

Član 2

Zaštita i zdravlje na radu podrazumijeva obezbjeđivanje uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i koji stvaraju pretpostavke za punu fizičku i psihičku zaštitu zaposlenih.

Javni interes

Član 3

Zaštita i zdravlje na radu je djelatnost od javnog interesa.

Javni interes u oblasti zaštite i zdravlja na radu ostvaruje se na način i pod uslovima propisanim zakonom.

Primjena

Član 4

Odredbe ovog zakon primjenjuju se na zaposlene koji rade na teritoriji Crne Gore kod pravnih lica i preduzetnika u svim djelatnostima, državnim organima, organima državne uprave, odnosno jedinicama lokalne samouprave, zaposlene koji su upućeni na rad u inostranstvo, ako su propisima zemlje prijema predviđene nepovoljnije mjere zaštite i zdravlja na radu (u daljem tekstu: mjere zaštite) od onih koje su predviđene ovim zakonom, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Zaposleni, u smislu stava 1 ovog člana, je lice koje je zasnovalo radni odnos, odnosno zaključilo ugovor o radu sa poslodavcem, lice koje kod poslodavca obavlja rad radi osposobljavanja, kao i lice koje po bilo kom pravnom osnovu obavlja rad za poslodavca.

Odredbe ovog zakona se primjenjuju na sva lica koja su po bilo kom pravnom osnovu prisutna u radnom procesu kod poslodavca.

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na lica za koja je, saglasno zakonu, poslodavac organizovao rad kod kuće, odnosno sa kojima je zaključen ugovor o radu za obavljanje poslova u domaćinstvu.

Vaspitanje i obrazovanje

Član 5

Vaspitanje i obrazovanje u oblasti zaštite i zdravlja na radu je sastavni dio opšteg i profesionalnog osposobljavanja na svim vrstama i stepenima školovanja zaposlenih.

Poslodavac promoviše zaštitu i zdravlje na radu.

Troškovi mjera zaštite

Član 6

Mjere zaštite ne mogu proizvesti nikakve troškove za zaposlenog.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 7

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 8

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- **poslodavac** je pravno lice ili preduzetnik koji zapošljava lice na osnovu ugovora o radu ili angažuje lice po bilo kom drugom pravnom osnovu;

- **radno mjesto sa povećanim rizikom** je radno mjesto utvrđeno aktom o procjeni rizika, na kome i pored potpuno ili djelimično primijenjenih mjera u skladu sa ovim zakonom, postoje takvi rizici koji mogu da ugroze zaštitu i zdravlje zaposlenog;

- **radna sredina**, odnosno radna okolina je prostor u kojem se obavlja rad i uključuje radna mjesta, radne uslove, radne postupke, odnose u procesu rada i druge uticaje spoljašnje sredine;

- **sredstvo za rad** je svako postrojenje, mašina, oprema, instalacija, alat i drugo oruđe za rad koje se koristi u procesu rada;

- **opasnim i štetnim materijama** smatraju se eksplozivne, zapaljive, oksidirajuće, otrovne, gadne, zarazne, korozivne, kancerogene i radioaktivne materije utvrđene standardima i drugim

propisima, a koje se proizvode, koriste ili skladište u procesu rada, kao i materije koje sadrže te supstance i mogu da budu opasne po život i zdravlje zaposlenih;

- **mjere zaštite** su svi koraci, preventivne i druge mjere koje se preduzimaju ili planiraju na svim nivoima rada kod poslodavca, radi sprječavanja ili smanjivanja rizika po život i zdravlje zaposlenih;

- **rizik** je vjerovatnoća da opasnost može prouzrokovati povredu na radu, profesionalnu bolest ili bolest u vezi sa radom;

- **procjena rizika** je sistematsko evidentiranje i procjenjivanje svih faktora u procesu rada, saglasno prirodi djelatnosti privrednog društva, odnosno preduzetnika sa ciljem da se utvrde mogući uzroci nastanka povreda na radu, profesionalnih bolesti ili bolesti u vezi sa radom i utvrđivanje mogućnosti, odnosno načina sprječavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika.

II. OPŠTI USLOVI I MJERE ZAŠTITE

Obaveze projektanta i investitora

Član 9

Projektant koji, u skladu sa propisima o uređenju prostora i izgradnji objekata, izrađuje tehničku dokumentaciju za izgradnju, rekonstrukciju ili adaptaciju objekata, namijenjene za radne i pomoćne prostorije i objekte gdje se tehnološki proces obavlja na otvorenom prostoru, dužan je da, u skladu sa ovim zakonom, pri izradi tehničke dokumentacije razradi propisane mjere zaštite u skladu sa tehnološkim projektnim zadatkom.

Investitor je dužan da od ovlašćenog pravnog lica ili preduzetnika obezbijedi reviziju (ocjenu) da je tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa propisima koji se odnose na zaštitu i zdravlje na radu, tehničkim propisima i standardima, da je obezbijeđena zaštita zaposlenih u objektima za koje je izrađena tehnička dokumentacija za proces rada koji će se obavljati u njima, odnosno da su ispunjeni uslovi iz tehnološkog projektnog zadatka.

Tehnološki procesi

Član 10

Projektovanjem, izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih, korišćenjem i održavanjem tehnoloških procesa rada sa pripadajućim objektima i sredstvima za rad poslodavac je dužan da obezbijedi da se rad zaposlenih obavlja na bezbjedan način, a hemijske, fizičke (osim jonizujućih i nejonizujućih zračenja) i biološke štetnosti, mikroklima i osvjetljenje na radnim mjestima i u radnim i pomoćnim prostorijama usklade sa propisanim mjerama zaštite i normativima za djelatnost koja se obavlja na tim radnim mjestima i u tim prostorijama.

Pri promjeni tehnološkog procesa, poslodavac je dužan da, prije početka rada, investicioni objekat sa pripadajućim sredstvima za rad prilagodi novom tehnološkom procesu.

Pri izgradnji, rekonstrukciji ili rušenju objekta, poslodavac koji izvodi radove dužan je da izradi plan mjera zaštite, odnosno elaborat o uređenju gradilišta u skladu sa posebnim zakonom.

Poslodavac koji planira da radovi traju duže od 30 radnih dana i da istovremeno radi više od 20 zaposlenih ili da je planiranim obimom radova obuhvaćeno više od 500 zaposlenih, odnosno da radovi traju duže od 500 dana, dužan je da, najkasnije pet dana prije početka radova, organu uprave nadležnom za poslove inspekcijskog nadzora (u daljem tekstu: Inspekcija rada) dostavi prijavu o početku radova u skladu sa posebnim zakonom.

Prethodni i periodični pregledi

Član 11

Prethodni i periodični pregledi i ispitivanja tehnoloških procesa i sredstava za rad vrše se u cilju obezbjeđivanja kvaliteta izvedenih radova i rada na propisan način u toku izvođenja procesa rada.

Poslodavac je dužan da zaposlenim sredstva za rad da na upotrebu, samo ako posjeduje stručni nalaz, odnosno izvještaj o njihovim izvršenim pregledima i ispitivanjima, sa ocjenom da su na njima obezbijeđene propisane mjere zaštite.

Početak obavljanja djelatnosti

Član 12

Prilikom tehničkog pregleda izgrađenog ili rekonstruisanog objekta, vršilac tehničkog pregleda dužan je da utvrdi da li su obezbijeđene mjere zaštite iz tehničke dokumentacije i propisani uslovi rada za proces rada koji se obavlja u objektu.

Mjere zaštite

Član 13

Mjere zaštite planiraju se i obezbjeđuju u svim procesima rada kod poslodavca, radi sprječavanja ili smanjivanja rizika po život i zdravlje zaposlenih, u postupku:

1) projektovanja, izgradnje, korišćenja i održavanja objekata namijenjenih za radne i pomoćne prostorije, kao i objekata namijenjenih za rad na otvorenom prostoru, u cilju bezbjednog odvijanja procesa rada;

2) projektovanja, izgradnje, korišćenja i održavanja tehnoloških procesa rada sa svim pripadajućim sredstvima za rad, u cilju bezbjednog rada zaposlenih i usklađivanja hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti, mikroklima i osvjetljenja na radnim mjestima i u radnim i pomoćnim prostorijama sa propisanim mjerama i normativima za djelatnost koja se obavlja na tim radnim mjestima i u tim radnim prostorijama;

3) projektovanja, izrade, korišćenja i održavanja sredstava za rad, konstrukcija i objekata za kolektivnu zaštitu i zdravlje na radu, pomoćnih konstrukcija i objekata i drugih sredstava koja se koriste u procesu rada ili koja su na bilo koji način povezana sa procesom rada, tako da se u toku njihove upotrebe sprječava povrjeđivanje ili oštećenje zdravlja zaposlenih;

4) proizvodnje, pakovanja, prevoza, skladištenja, upotrebe i uništavanja opasnih materija, na način i po propisima i pravilima kojima se otklanjaju mogućnosti povrjeđivanja ili oštećenja zdravlja zaposlenih;

5) projektovanja, proizvodnje i korišćenja sredstava i opreme lične zaštite na radu, čijom se upotrebom otklanjaju rizici ili opasnosti koji nijesu mogli da budu otklonjeni primjenom odgovarajućih mjera zaštite;

6) obrazovanja, vaspitanja i osposobljavanja u oblasti zaštite i zdravlja na radu.

Mjere iz stava 1 ovog člana bliže se propisuju podzakonskim aktima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i drugim propisima.

Podzakonske akte iz stava 2 ovog člana donosi organ državne uprave nadležan za poslove rada.

III. PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA

Obezbjeđivanje mjera zaštite

Član 14

Poslodavac je dužan da obezbijedi mjere zaštite sprječavanjem, uklanjanjem i kontrolom rizika na radu, obavještanjem i osposobljavanjem zaposlenih, uz odgovarajuću organizaciju i potrebna sredstva.

Poslodavac je dužan da, obezbijedi posebnu zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih žena za vrijeme trudnoće, lica mlađih od 18 godina života, kao i lica sa invaliditetom, u skladu sa ovim i drugim zakonima.

Poslodavac je dužan da uzimajući u obzir promjenu radne okoline, sprovodi mjere zaštite i bira takve radne i proizvodne metode koje će obezbijediti poboljšanje stanja ili viši nivo zaštite i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da se prilikom planiranja i uvođenja novih tehnologija konsultuje sa zaposlenima ili njihovim predstavnicima za zaštitu i zdravlje na radu (u daljem tekstu: predstavnik zaposlenih) o pitanjima izbora sredstava za rad, uslova rada, radne sredine i njihovih posljedica za zaštitu i zdravlje na radu.

Poslodavac je dužan da prilikom raspoređivanja zaposlenog na radno mjesto sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom uzme u obzir njegove sposobnosti, koje mogu uticati na zaštitu i zdravlje zaposlenog.

Sprovođenje mjera zaštite

Član 15

Poslodavac je dužan da sprovodi mjere zaštite, poštujući sljedeća načela:

- izbjegavanje rizika;
- procjenjivanje rizika;
- eliminisanje rizika na izvoru;
- prilagođavanje rada i radnog mjesta zaposlenom, naročito u pogledu konstruisanja radnog mjesta, izboru sredstava za rad, izboru radnih i proizvodnih metoda sa osvrtom na naročito izbjegavanje monotonog rada i rada pri već određenoj brzini i smanjenja njihovog dejstva na zdravlje;
- prilagođavanje tehničkom napretku;
- zamjena opasnih bezopasnim ili manje opasnim okolnostima;
- razvoja sveobuhvatne politike zaštite i zdravlja na radu, koja uključuje tehnologiju, organizaciju rada, radne uslove, međuljudske odnose i faktore radne sredine;
- davanje prednosti kolektivnim mjerama zaštite u odnosu na individualne mjere zaštite;
- davanje odgovarajućih uputstava i obavještenja zaposlenim.

Opšti akt, odnosno ugovor o radu

Član 16

Poslodavac, saglasno prirodi djelatnosti, broju zaposlenih, organizaciji i načinu rada, prava, obaveze i odgovornosti zaštite i zdravlja na radu uređuje aktom ili ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim.

Aktom iz stava 1 ovoga člana poslodavac bliže uređuje mjere zaštite i način njihovog sprovođenja, a naročito: prava, obaveze i odgovornosti svih zaposlenih; način obavljanja stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu (u daljem tekstu: stručni poslovi); način utvrđivanja i provjere zdravstvenog stanja zaposlenih koji rade na poslovima sa posebnim uslovima rada i drugih zaposlenih; način osposobljavanja i provjere osposobljenosti zaposlenih za bezbjedan rad, korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu i druga pitanja od značaja za zaštitu i zdravlje na radu.

Sastavni dio akta, odnosno ugovora iz stava 1 ovog člana je i normativ sredstava i opreme lične zaštite na radu koja pripadaju zaposlenom, a koji se radi u skladu sa propisima, standardima i aktom o procjeni rizika na radnom mjestu.

Procjena rizika

Član 17

Poslodavac je dužan da donese akt o procjeni rizika za sva radna mjesta, utvrdi način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijedi njihovo sprovođenje.

U aktu o procjeni rizika poslodavac određuje radna mjesta sa povećanim rizikom, zdravstvene zahtjeve za određeni rad koje moraju da ispunjavaju zaposleni u radnom procesu ili za korišćenje

pojedinih sredstava za rad na osnovu stručne ocjene ovlaštene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih.

Aktom iz stava 1 ovog člana utvrđuje se:

- identifikacija, odnosno otkrivanje opasnosti;
- koja radna mjesta su izložena identifikovanim opasnostima;
- vjerovatnoća nastanka povrede na radu, profesionalne bolesti, odnosno bolesti u vezi sa radom;
- da li je rizik prihvatljiv;
- uvođenje mjera za smanjenje neprihvatljivog rizika.

Poslodavac je dužan da izmijeni akt o procjeni rizika u slučaju:

- pojave svake nove opasnosti i promjene nivoa rizika u procesu rada;
- kada postojeće mjere zaštite nijesu dovoljne, odnosno nijesu odgovarajuće;
- adaptacije, rekonstrukcije, havarije, generalnog remonta;
- teške, kolektivne i smrtne povrede na radu;
- kada je procjena rizika zasnovana na podacima koji ne odgovaraju stvarnom stanju;
- promjene djelatnosti.

Poslodavac je dužan da zaposlene na transparentan način upozna sa aktom o procjeni rizika.

Organizovanje rada i radnog procesa

Član 18

Poslodavac je dužan da organizacijom rada i radnog procesa obezbijedi mjere zaštite u skladu sa ovim zakonom.

Poslodavac je dužan da obezbijedi da pristup mjestu rada u radnoj sredini na kome prijete ozbiljna i/ili određena opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja imaju samo ona lica koja su osposobljena za bezbjedan rad na tom radnom mjestu, koja su dobila posebna uputstva za rad na takvom mjestu i koja su opremljena odgovarajućim sredstvima i opremom lične zaštite na radu.

Poslodavac je dužan da svako lice koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj prostoriji, krugu poslodavca ili gradilištu upozori na opasna mjesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, na mjere zaštite koje mora da primijeni i da ga usmjeri na bezbjedne zone za kretanje.

Poslodavac je dužan da na mjestima rada, kao i sredstvima za rad postavi natpise, upozorenja na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi i znakove zaštite i zdravlja na radu, u skladu sa aktom organa državne uprave nadležnog za poslove rada.

Zdravstveni pregledi zaposlenih

Član 19

Zdravstveni pregledi zaposlenih preduzimaju se radi utvrđivanja i otklanjanja uzroka obolijevanja i zdravstvenih oštećenja u vezi sa radom.

Poslodavac je dužan da obezbijedi zdravstveni pregled zaposlenih koji se raspoređuju na radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom i u slučajevima ponovnog angažovanja zaposlenog koji je odsustvovao sa rada na tom radnom mjestu duže od godinu dana.

Poslodavac na zahtjev zaposlenog obezbjeđuje zdravstveni pregled primjeren rizicima zaštite i zdravlja na radu, kao i za slučajeve koji nijesu obuhvaćeni stavom 2 ovog člana, najmanje jednom u periodu od tri godine.

Vrstu, način, obim i rokove obavljanja zdravstvenih pregleda iz st. 2 i 3 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove rada.

Poslodavac je dužan da zaposlenog koji obavlja poslove sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom uputi na zdravstveni pregled prije isteka roka utvrđenog propisom iz stava 4 ovog člana, kada to ocijeni ovlaštenu ustanovu za zdravstvenu zaštitu zaposlenih.

Ako se u postupku zdravstvenog pregleda utvrdi da zaposleni ne ispunjava posebne zdravstvene uslove za obavljanje poslova na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada, odnosno

sa povećanim rizikom, poslodavac je dužan da ga rasporedi na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima, u skladu sa aktom o sistematizaciji.

Ukoliko se zaposleni ne može rasporediti, u smislu stava 6 ovog člana, poslodavac je dužan da mu obezbijedi druga prava u skladu sa zakonom.

Osposobljavanje i provjera osposobljenosti zaposlenih

Član 20

Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenog kod zasnivanja radnog odnosa, raspoređivanja na drugo radno mjesto, uvođenja nove tehnologije, uvođenja novih ili zamjene sredstava za rad, promjene procesa rada i ponovnog raspoređivanja na rad poslije odsustvovanja koje je trajalo duže od godinu dana.

Osposobljavanje iz stava 1 ovog člana vrši se po programu o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih koji donosi poslodavac.

Osposobljavanje zaposlenih prilagođava se novim i promjenljivim rizicima, a po potrebi i ponavlja u određenim vremenskim razmacima u skladu sa programom iz stava 2 ovog člana.

Osposobljavanje se sprovodi po programu osposobljavanja u toku radnog vremena, a troškove osposobljavanja snosi poslodavac.

Poslodavac je dužan da zaposlenog, u toku osposobljavanja za bezbjedan rad, upozna sa svim vrstama opasnosti na poslovima na koje ga raspoređuje i o konkretnim mjerama zaštite koje su potrebne radi otklanjanja opasnosti po život, odnosno oštećenje zdravlja.

Poslodavac kod koga, na osnovu ugovora ili po drugom pravnom osnovu, obavljaju rad zaposleni drugog poslodavca dužan je da im da odgovarajuća uputstva o mogućim rizicima po život i zdravlje i da ih upozna sa mjerama za bezbjedan rad tokom obavljanja tih poslova.

Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad poslodavac obavlja teorijski i praktično.

Provjeru teorijske i praktične osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih poslodavac obavlja na mjestu rada.

Periodične provjere teorijske i praktične osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih određuje poslodavac programom o osposobljavanju iz stava 2 ovog člana.

Radna mjesta sa posebnim uslovima rada

Član 21

Radna mjesta sa posebnim uslovima rada su radna mjesta na koja mogu biti raspoređeni i obavljati poslove tih radnih mjesta samo zaposleni koji, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa, ispunjavaju i posebne uslove u pogledu pola, godina života, školske spreme, stručne osposobljenosti, zdravstvenog stanja i psihičkih sposobnosti.

Organ državne uprave nadležan za poslove rada, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja, propisuje koji poslovi se smatraju poslovima sa posebnim uslovima rada, kao i posebne uslove koje treba da ispuni zaposleni za rad na tim poslovima.

Poslodavac ne može rasporediti zaposlenog da radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada, ukoliko prethodno nije utvrdio da zaposleni ispunjava propisane posebne uslove.

Zaposleni koji radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada je dužan da odmah obavijesti poslodavca, ako ocijeni da nije sposoban da radi takve poslove, kao i da obavi zdravstveni pregled na koji ga je uputio poslodavac.

Rad više poslodavaca

Član 22

Kada dva ili više poslodavaca istovremeno izvode radove na istom, odnosno zajedničkom gradilištu ili radilištu, svaki od njih je dužan da organizuje izvođenje radova tako da zaposleni jednog poslodavca pri izvođenju radova ne ugrožavaju zaštitu i zdravlje zaposlenih kod drugih poslodavaca.

U slučaju iz stava 1 ovog člana svi poslodavci koji izvode radove dužni su da, prije početka radova, zaključe poseban ugovor o organizovanju i sprovođenju mjera zaštite, kao i o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima.

Ugovor iz stava 2 ovog člana obavezno se dostavlja Inspekciji rada, najkasnije pet dana prije početka radova.

Informisanje zaposlenih i njihovo učešće u pitanjima koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu

Član 23

Poslodavac je dužan da zaposlenog ili predstavnika zaposlenih informiše pisanim putem u vezi sa:

- rizicima po zaštitu i zdravlje na radu, mjerama zaštite i aktivnostima u odnosu na svaku vrstu radnog mjesta i/ili posla;
- načinom organizovanja i pružanja prve pomoći, zaštite od požara, postupku evakuacije zaposlenih pri pojavi ozbiljnih i neposrednih opasnosti i o licima koja su zadužena za sprovođenje ovih mjera.

Poslodavac je dužan da poslodavca čije je zaposlene angažovao da rade kod njega, po bilo kom osnovu, na adekvatan način informiše o pitanjima utvrđenim u stavu 1 ovog člana, kao i licima zaduženim za njihovo sprovođenje.

Poslodavac je dužan da predstavnika zaposlenih informiše o pravima i obavezama koje se odnose na zaštitu i zdravlje na radu i na taj način mu omogući pristup:

- procjeni rizika i mjerama zaštite, uključujući i one rizike sa kojima se suočavaju grupe zaposlenih izloženih posebnim rizicima;
- odlukama o mjerama zaštite koje se moraju preduzeti, kao i ako je potrebno o sredstvima i opremi lične zaštite na radu koja se koristi;
- evidencijama i izvještajima o povredama na radu koje su za posljedicu imale odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana;
- izvještajima o povredama na radu svojih zaposlenih;
- podacima nastalim iz mjera i radnji inspekcijskih i drugih organa nadležnih za zaštitu i zdravlje na radu.

Predstavnik zaposlenih je lice određeno od strane zaposlenih da ih predstavlja u pitanjima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.

Saradnja sa zaposlenim, predstavnikom zaposlenih i sindikatom

Član 24

Poslodavac, zaposleni, predstavnik zaposlenih i sindikat dužni su da sarađuju u postupku utvrđivanja njihovih prava, obaveza i odgovornosti koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu u skladu sa ovim zakonom, a naročito u vezi sa:

- svakom mjerom koja može značajno uticati na zaštitu i zdravlje na radu;
- postavljanjem stručnog lica za zaštitu i zdravlje na radu (u daljem tekstu: stručno lice), određivanjem lica za sprovođenje mjera prve pomoći, zaštite od požara i evakuacije zaposlenih i aktivnostima u vezi sa zaštitom i zdravljem na radu;
- podacima o procjeni rizika i mjerama zaštite, uključujući i one rizike sa kojima se suočavaju grupe zaposlenih izloženih posebnim rizicima;
- odlukama o mjerama zaštite koje se moraju preduzeti, kao i ako je potrebno o sredstvima i opremi lične zaštite na radu koja se koriste;
- evidencijama i izvještajima o povredama na radu koje su za posljedicu imale odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana;
- izvještajima o povredama na radu svojih zaposlenih;
- mjerama i radnjama inspekcijskih i drugih organa nadležnih za zaštitu i zdravlje na radu;
- angažovanjem pravnog lica ili preduzetnika za obavljanje stručnih poslova;

- planiranjem i organizovanjem osposobljavanja i provjere osposobljenosti iz zaštite i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da omogući predstavniku zaposlenih i sindikatu da svoje primjedbe u vezi zaštite i zdravlja na radu dostave nadležnom inspektor u postupku vršenja inspekcijskog nadzora.

Osposobljavanje predstavnika zaposlenih

Član 25

Poslodavac je dužan da predstavniku zaposlenih obezbijedi odgovarajuće oblike osposobljavanja.

Osposobljavanje iz stava 1 ovog člana sprovodi se u toku radnog vremena kod ili izvan poslodavca.

Položaj zaposlenih odnosno predstavnika zaposlenih

Član 26

Zaposleni, odnosno predstavnici zaposlenih ne smiju da budu dovedeni u nepovoljniji položaj zbog obavljanja poslova u smislu člana 24 ovog zakona.

Poslodavac je dužan da predstavniku zaposlenih omogući odgovarajuće odsustvo sa rada, uz naknadu zarade kao da je na radu i da pruži sva potrebna sredstva za obavljanje poslova u vezi zaštite i zdravlja na radu.

Sredstva za rad i sredstva i oprema lične zaštite na radu

Član 27

Projektovanje, proizvodnja i korišćenje sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite na radu, čijom se upotrebom otklanjaju rizici ili opasnosti, koji nijesu mogli da budu otklonjeni primjenom odgovarajućih mjera zaštite, vrši se na način i u skladu sa primijenjenim tehnološkim postupkom.

Poslodavac je dužan da zaposlenom nabavi i izda na upotrebu sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu neophodne za njegovo radno mjesto, samo ako za njih raspolaže sa propisanom dokumentacijom na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi, u kojoj je proizvođač, odnosno isporučilac naveo sve bezbjednosno-tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika na radu sa njima i da su obezbijeđene sve mjere zaštite koje su određene dokumentacijom u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu.

U izuzetnim slučajevima, kada poslodavac nije u mogućnosti da pribavi propisanu dokumentaciju iz stava 2 ovog člana, može da je pribavi od pravnog lica ili preduzetnika registrovanog za obavljanje tih poslova.

Poslodavac je dužan da obezbijedi da zaposleni sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu koristi u skladu sa njihovom namjenom i da u postupku upotrebe primjenjuje propisane mjere zaštite.

Prva pomoć, zaštita od požara i evakuacija zaposlenih

Član 28

Poslodavac je dužan da preduzme potrebne mjere i odredi zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih u zavisnosti od vrste radnog mjesta i djelatnosti, kao i od broja zaposlenih i prisustva drugih lica, u skladu sa ovim zakonom i propisima koji uređuju ovu oblast.

Za primjenu mjera iz stava 1 ovog člana mora da se obezbijedi veza sa službama u i van poslodavca, posebno u pogledu prve pomoći, hitne medicinske pomoći, spašavanja i zaštite od požara.

Broj zaposlenih iz stava 1 ovog člana, njihova osposobljenost i raspoloživa oprema zavisi od obima i/ili specifične opasnosti kod poslodavca.

Ozbiljna, neposredna i neizbježna opasnost

Član 29

Poslodavac je dužan da obavijesti sve zaposlene koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj ili neposrednoj opasnosti o vrsti rizika i o mjerama zaštite.

Poslodavac je dužan da, prilikom ozbiljne, neposredne i neizbježne opasnosti, mjerama i uputstvima, zaposlenim omogućiti zaustavljanje rada i upućivanje na bezbjedno mjesto.

Poslodavac ne može zahtijevati od zaposlenih da nastave rad u situaciji u kojoj postoji ozbiljna i neposredna opasnost, osim u slučaju spašavanja ljudskih života.

Kolektivno osiguranje

Član 30

Poslodavac je dužan da zaposlene obavezno osigurava od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom.

Premije za osiguranje iz stava 1 ovog člana padaju na teret poslodavca, a određuju se u zavisnosti od nivoa rizika od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom.

Oslobađanje od odgovornosti

Član 31

U slučaju da je kod poslodavca došlo do neobičnih i nepredvidivih okolnosti koje su van kontrole poslodavaca ili posebnih događaja čije posljedice nije bilo moguće izbjeći uprkos sprovedenim mjerama zaštite, poslodavac se oslobađa od odgovornosti.

IV. PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI ZAPOSLENIH

Prava i obaveze zaposlenih

Član 32

Zaposleni ima pravo i obavezu da se prije početka rada upozna sa mjerama zaštite na poslovima radnog mjesta na koje je raspoređen, kao i da se osposobljava za njihovo sprovođenje.

Zaposleni ima pravo i obavezu da poslodavcu daje predloge, primjedbe i obavještenja o pitanjima zaštite i zdravlja na radu.

Zaposleni ima pravo i obavezu da obavi zdravstveni pregled koji odgovara riziku za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu, na koji ga upućuje poslodavac, u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu i propisima iz oblasti zdravstvene zaštite.

Pravo na odbijanje rada

Član 33

Zaposleni ima pravo da odbije da radi, ako:

- prethodno nije upoznat sa svim opasnostima ili štetnostima, odnosno rizicima na radu ili ako mu poslodavac nije obezbijedio propisani zdravstveni pregled;
- prijeti neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nijesu sprovedene propisane mjere zaštite, sve dok se te mjere ne obezbijede;
- na sredstvu za rad nijesu obezbijedene propisane mjere zaštite i time mu je neposredno ugrožen život i zdravlje.

Kada zaposleni odbije da radi dužan je da se pisano obrati poslodavcu radi preduzimanja mjera koje po mišljenju zaposlenog nijesu sprovedene.

Kada zaposleni odbije da radi, a poslodavac smatra da zahtjev zaposlenog nije opravdan, poslodavac je dužan da odmah obavijesti Inspekciju rada.

Pravo na napuštanje radnog mjesta

Član 34

U slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti po život i zdravlje, zaposleni može da preduzme odgovarajuće mjere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja su mu na raspolaganju, a u slučaju neizbježne opasnosti ima pravo da napusti opasno radno mjesto, radni proces, odnosno radnu sredinu.

U slučajevima iz stava 1 ovog člana zaposleni ne smije da bude doveden u nepovoljniji položaj zbog štete koja bi mogla da nastane njegovim djelovanjem, osim ako je postupao nepažljivo ili nemarno.

Obaveze zaposlenih

Član 35

Zaposleni je obavezan da u skladu sa osposobljenošću i uputstvima koja je dobio od poslodavca:

- za vrijeme rada primjenjuje propisane mjere zaštite, vodi računa o svojoj i zaštiti i zdravlju na radu drugih zaposlenih na koje utiče svojim radom ili postupcima pri obavljanju posla, namjenski koristi sredstva za rad, opasne materije, sredstva i opremu lične zaštite na radu i zaštitne uređaje, saraduje sa poslodavcem i stručnim licem kako bi se sprovele propisane mjere zaštite na poslovima na kojima radi;

- u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavijesti poslodavca, pisano ili usmeno, ili preko predstavnika zaposlenih o nepravilnostima, nedostacima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla da ugrozi njegovu ili zaštitu i zdravlje drugih zaposlenih;

- saraduje sa poslodavcem i stručnim licem dok poslodavac ne obezbijedi bezbjedne uslove za rad.

Ako poslodavac, poslije dobijenog obavještenja iz stava 1 alineja 2 ovog člana, ne otkloni nepravilnosti, štetnosti, opasnosti ili druge pojave u roku od tri dana ili ako zaposleni smatra da za otklanjanje utvrđenih pojava nijesu sprovedene odgovarajuće mjere zaštite, može zatražiti intervenciju Inspekcije rada i o tome obavijestiti stručno lice.

Obaveza zaposlenog koja se odnosi na zaštitu i zdravlje na radu ne utiče na načelo odgovornosti poslodavca.

Zabrana upotrebe sredstava zavisnosti

Član 36

Zaposleni ne može da započne i obavlja rad pod uticajem sredstava zavisnosti (alkohol, droga i sl).

Zaposleni je dužan da se podvrgne provjeri da li je pod uticajem sredstava zavisnosti, na način i po postupku utvrđenim aktom poslodavca.

Odgovornost zaposlenih

Član 37

Zaposleni podliježe odgovornosti u slučaju nepridržavanja propisanih mjera zaštite i neizvršavanja obaveza utvrđenih zakonom i aktima poslodavca.

V. ORGANIZOVANJE POSLOVA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU KOD POSLODAVCA

Obavljanje stručnih poslova

Član 38

Poslodavac je dužan da organizuje i obavlja stručne poslove u zavisnosti od organizacije, prirode i obima procesa rada, broja zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broja radnih smjena, procijenjenih rizika i broja lokacijski odvojenih jedinica.

Poslodavac, radi obavljanja poslova iz stava 1 ovog člana, može da:

- odredi stručno lice;
- organizuje stručnu službu za zaštitu i zdravlje na radu (u daljem tekstu: stručna služba);
- angažuje pravno lice ili preduzetnika koji ima ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova.

Stručna služba ne može da obavlja stručne poslove za druge poslodavce.

Poslodavac je odgovaran za zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih bez obzira na način organizovanja i obavljanja tih poslova.

Prava stručnih lica, odnosno stručne službe

Član 39

Poslodavac je dužan da omogući stručnim licima nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa ovim zakonom, kao i pristup svim podacima od značaja za zaštitu i zdravlje na radu.

Poslodavac je dužan da stručnim licima koja su kod njega zaposlena i stručnoj službi obezbijedi usavršavanje znanja.

Stručna lica su neposredno odgovorna poslodavcu i ne smiju da budu dovedena u nepovoljniji položaj zbog svojih aktivnosti vezanih za zaštitu i zdravlje na radu.

Poslodavac je dužan da stručnom licu omogući odgovarajuće odsustvo sa posla, uz naknadu zarade kao da je na radu i da pruži sva potrebna sredstva za obavljanje poslova u vezi zaštite i zdravlja na radu.

Stručno lice, prije raspoređivanja na ove poslove, dužno je da položi stručni ispit za lica koja se bave poslovima zaštite i zdravlja na radu.

Lica koja su na poslovima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu provela najmanje pet godina nijesu dužna da polažu stručni ispit, ako:

- imaju završen fakultet zaštite na radu;
- naučni stepen magistra i doktora tehničkih nauka;
- su specijalisti medicine rada;
- su inspektori koji su vršili nadzor nad zaštitom na radu.

Uslove, program i način polaganja stručnog ispita za stručno lice propisuje organ državne uprave nadležan za poslove rada.

Obaveze stručnih lica, odnosno stručne službe

Član 40

Stručno lice, odnosno stručna služba vrši sljedeće poslove:

- 1) savjetuje poslodavca pri planiranju, izboru i održavanju sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
- 2) savjetuje poslodavca kod opremanja i uređivanja radnog mjesta, uzimajući u obzir i uslove radne sredine;
- 3) učestvuje u izradi stručne podloge za akt o procjeni rizika;
- 4) organizuje prethodna i periodična ispitivanja uslova radne sredine (hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti, mikroklima i osvjetljenosti);
- 5) organizuje periodične preglede i ispitivanja sredstava za rad, električnih i drugih instalacija;

6) predlaže mjere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizicima;

7) na svim poslovima kod poslodavca prati primjenu mjera zaštite i održavanja sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu u ispravnom stanju;

8) obezbjeđuje uputstva za bezbjedan rad i kontroliše njihovu primjenu;

9) prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim bolestima, kao i bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izvještaje sa predlozima mjera za poslodavca;

10) priprema i učestvuje u osposobljavanju zaposlenih za bezbjedan rad;

11) predlaže mjeru zabrane rada na radnom mjestu ili upotrebe sredstva za rad, u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog, o čemu odmah obavještava poslodavca i predstavnika zaposlenih;

12) neposredno sarađuje i koordinira po svim pitanjima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu sa ovlašćenom ustanovom za zdravstvenu zaštitu zaposlenih;

13) vodi i stara se o evidencijama iz zaštite i zdravlja na radu;

14) druge poslove koje mu odredi poslodavac.

U slučaju kada poslodavac dozvoli dalji rad i pored preduzetih mjera u smislu stava 1 tačka 11 ovog člana stručno lice dužno je da o tome obavijesti Inspekciju rada.

Ovlašćenje pravnih lica ili preduzetnika za obavljanje stručnih poslova

Član 41

Stručne poslove može da obavlja pravno lice i preduzetnik, koje ispunjava uslove u pogledu kadra, organizacije, tehničkih i drugih uslova koje propisuje organ državne uprave nadležan za poslove rada.

Zahtjev sa potrebnom dokumentacijom za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu, pravno lice ili preduzetnik podnosi organu državne uprave nadležnom za poslove rada.

Ispunjenost propisanih uslova za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove rada.

Organ državne uprave nadležan za poslove rada rješenjem ovlašćuje pravno lice ili preduzetnika (u daljem tekstu: ovlašćena organizacija) da može obavljati određene poslove zaštite i zdravlja na radu.

Rješenje iz stava 4 ovog člana izdaje se na rok od tri godine i može se obnoviti pod istim uslovima.

O izdatim rješenjima iz stava 4 ovog člana organ državne uprave nadležan za poslove rada vodi registar.

Ovlašćena organizacija snosi stvarne troškove nastale u postupku utvrđivanja ispunjenosti propisanih uslova za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu.

Visinu troškova iz stava 7 ovog člana utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove rada.

Oduzimanje ovlašćenja

Član 42

Organ državne uprave nadležan za poslove rada oduzeće ovlašćenje za obavljanje stručnih poslova i brisati iz registra ovlašćenu organizaciju ukoliko prestane da ispunjava propisane uslove za obavljanje stručnih poslova ili ne obavlja stručne poslove za koje je izdato ovlašćenje.

Način upisa i brisanje iz registra ovlašćenih organizacija propisuje organ državne uprave nadležan za poslove rada.

Obavljanje drugih stručnih poslova

Član 43

Pored poslova iz člana 40 ovog zakona ovlašćena organizacija, odnosno stručna služba obavlja:

- 1) izradu akta o procjeni rizika, sa predlogom mjera za njihovo otklanjanje;
- 2) periodične preglede i ispitivanja sredstava za rad, električnih i drugih instalacija i sredstava i opreme lične zaštite na radu;
- 3) ispitivanje uslova radne sredine (hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti, osvjetljenosti i mikroklima);
- 4) reviziju (ocjenu) tehničke dokumentacije sa aspekta primijenjenosti mjera zaštite, tehničkih propisa i standarda, radi utvrđivanja obezbijeđenosti zaštite zaposlenih u objektima za koje je urađena tehnička dokumentacija, za procese rada koji će se obavljati u njima;
- 5) osposobljavanje i provjeru osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih;
- 6) i druge poslove.

Shodna primjena

Član 44

Odredbe čl. 41 i 42 ovog zakona shodno se primjenjuju na stručne službe.

Dostupnost podataka

Član 45

Kada poslodavac za obavljanje svih ili pojedinih stručnih poslova angažuje ovlašćenu organizaciju prethodno je mora upoznati sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada, preduzetim mjerama za otklanjanje rizika i da joj omogući slobodan pristup odgovarajućim podacima o mjerama zaštite, kao i o zaposlenim.

Stručni nalaz i odgovornost

Član 46

Ovlašćena organizacija dužna je da, najkasnije u roku od 30 dana od dana izvršenih pregleda i/ili ispitivanja, sačini stručni nalaz, odnosno izvještaj, sa ocjenom da li su obezbijeđene propisane mjere zaštite i da ga dostavi poslodavcu koji je zahtijevao pregled i/ili ispitivanje.

Ovlašćena organizacija je odgovorna da ocjene iz stručnog nalaza, odnosno izvještaja odgovaraju stepenu primjenljivosti mjera zaštite u vrijeme pregleda i/ili ispitivanja.

Ugovor poslodavaca i ovlašćene organizacije

Član 47

Ako poslodavac za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu angažuje ovlašćenu organizaciju, međusobna prava, obaveze i odgovornosti bliže se uređuje ugovorom.

Cijenu za pružanje usluga iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove rada, na predlog reprezentativnog udruženja poslodavaca.

Primjena drugih propisa

Član 48

Na postupke dobijanja ovlašćenja za obavljanje stručnih poslova primjenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Ovlašćene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih

Član 49

Organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, uz prethodno pribavljenu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove rada, propisaće i izdaće ovlašćenje pravnom licu

registrovanom u skladu sa zakonom, ako ispunjava kadrovske, organizacione, tehničke i druge uslove da obavlja sljedeće poslove:

- 1) učestvuje u procjeni rizika na poslovima i u radnoj okolini prilikom sastavljanja akta o procjeni rizika;
- 2) upoznaje zaposlene sa rizicima po zdravlje koji su povezani sa njihovim radom i obavlja poslove zdravstvenog vaspitanja zaposlenih;
- 3) utvrđuje i ispituje uzroke nastanka profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom;
- 4) ocjenjuje i utvrđuje posebne zdravstvene uslove koje moraju da ispunjavaju zaposleni za obavljanje određenih poslova na radnom mjestu, u procesu rada ili za upotrebu, odnosno rukovanje određenim sredstvima za rad;
- 5) vrši prethodne i periodične zdravstvene preglede zaposlenih u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu;
- 6) izdaje izvještaj o zdravstvenom pregledu o ispunjavanju zdravstvenih uslova rada na radnom mjestu sa povećanim rizikom;
- 7) sprovodi zdravstvenu zaštitu profesionalno oboljelih zaposlenih;
- 8) organizuje prvu pomoć, spašavanje i evakuaciju u slučaju povređivanja zaposlenih ili havarija;
- 9) utvrđuje uzroke nastanka invalidnosti zaposlenih na radu i predlaže mjere za njihovo otklanjanje, učestvuje u procesu profesionalne rehabilitacije i daje savjete pri izboru drugog odgovarajućeg posla prema preostaloj zdravstvenoj sposobnosti;
- 10) predlaže poslodavcu mjere za poboljšanje zdravlja zaposlenih, a posebno onih koji su izloženi povećanim opasnostima od povreda na radu ili oštećenja zdravlja;
- 11) savjetuje poslodavca pri izboru i testiranju novih sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu sa aspekta zaštite zdravlja zaposlenih;
- 12) učestvuje u analizi povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i o tome vodi odgovarajuću evidenciju;
- 13) neposredno saraduje i koordinira po pitanjima iz zaštite i zdravlja na radu sa stručnim licem ,odnosno stručnom službom;
- 14) i druge poslove.

Podaci sakupljeni u vezi sa zdravstvenim pregledima zaposlenog povjerljive su prirode i pod nadzorom su ovlašćene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih, odnosno izabranog doktora koji vodi evidenciju o zdravstvenim pregledima.

Podaci iz stava 1 ovog člana mogu se dostavljati drugim licima samo uz pisanu saglasnost zaposlenog.

Izvještaj o zdravstvenom pregledu zaposlenog o zdravstvenoj sposobnosti za obavljanje određenih poslova dostavlja se poslodavcu na način da se ne naruši princip povjerljivosti ličnih podataka.

Nije dozvoljeno korišćenje podataka prikupljenih po osnovu zdravstvenih pregleda zaposlenih protivno namjeni ili u svrhu diskriminacije zaposlenih.

Bliže uslove u pogledu kadra, organizacije, tehničkih i drugih uslova propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja.

VI. EVIDENCIJA, IZVJEŠTAJI, SARADNJA

Dokumentacija i evidencije

Član 50

Poslodavac je dužan da vodi i čuva propisanu evidenciju o:

- 1) radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom;
- 2) zaposlenim raspoređenim na radna mjesta, a posebno o zaposlenima raspoređenim na radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom;
- 3) povredama na radu, profesionalnim bolestima i bolestima u vezi sa radom;
- 4) zaposlenim osposobljenim za bezbjedan rad;
- 5) opasnim materijama koje se koriste u toku rada;

- 6) izvršenim ispitivanjima radne sredine;
- 7) izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite na radu;
- 8) izvještajima iz člana 51 ovog zakona;
- 9) prethodnim i periodičnim zdravstvenim pregledima;
- 10) tehničkoj dokumentaciji (glavne projekte);
- 11) dokumentaciji iz zaštite i zdravlja na radu (atest, zapisnik o stručnom nalazu, uputstva za rukovanje i održavanje sredstava za rad i sl.).

Izveštaji

Član 51

Poslodavac je dužan da, najmanje jednom godišnje, sačini izvještaj o zaštiti i zdravlju na radu zaposlenih, koji se razmatra na organima koji vrše poslove upravljanja zajedno sa izvještajima o poslovanju.

Poslodavac je dužan da, na zahtjev nadležnog inspektora, obezbijedi izvještaj o stanju zaštite i zdravlja na radu zaposlenih, kao i o sprovedenim mjerama u ovoj oblasti kod poslodavca.

Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od nastanka, pisano prijavi Inspekciji rada svaku smrtnu, kolektivnu, tešku i drugu povredu na radu, koja uzrokuje odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi zaštitu i zdravlje zaposlenih.

Poslodavac je dužan da izda zaposlenom koji je povrijeđen i zdravstvenoj ustanovi u kojoj je izvršen pregled zaposlenog izvještaj o povredi na radu, u roku i na obrascu koji se propisuje aktom organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Saradnja

Član 52

Fond za zdravstveno osiguranje, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, ovlašćene zdravstvene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih i druge zdravstvene ustanove dužni su da u vezi sa dostavljanjem podataka o povredama na radu, profesionalnim bolestima, bolestima u vezi sa radom i invalidima rada, sarađuju sa organom državne uprave nadležnom za poslove rada i da te podatke obezbjeđuju na zahtjev i mjesečno, a za svaku kalendarsku godinu, najkasnije do 28. februara naredne godine.

VII. NADZOR

Organ nadzora

Član 53

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, propisa donijetih na osnovu njega i tehničkim i drugim mjerama koje se odnose na zaštitu i zdravlje na radu vrši Inspekcija rada, preko inspektora rada za oblast zaštite i zdravlja na radu, ako zakonom nije određeno da nadzor u sprovođenju tih propisa u određenim djelatnostima vrše i drugi organi.

Nadzor nad stručnim radom

Član 54

Nadzor nad stručnim radom ovlašćenih organizacija vrši Inspekcija rada, u skladu sa ovim zakonom.

U nadzoru nad stručnim radom utvrđuje se da li su ispunjeni uslovi u pogledu kadrova, organizacije, tehničkih i drugih uslova koje propisuje organ državne uprave nadležan za poslove rada, kao i u odnosu na kvalitet obavljanja stručnih poslova, na osnovu uvida u dokumentaciju i uvida u proces pružanja i efekata usluga.

Po završenom nadzoru nad stručnim radom ovlašćenih organizacija sačinjava se zapisnik koji se dostavlja organu državne uprave nadležnom za poslove rada.

Član 55

U vršenju inspekcijskog nadzora inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu, pored obaveza i ovlašćenja utvrđenih zakonom, ima obavezu i ovlašćenje da izvrši uviđaj teških, kolektivnih i smrtnih povreda na radu.

VIII. KAZNE NE ODREDBE

Novčana kazna za prekršaj pravnog, odgovornog lica i preduzetnika

Član 56

Novčanom kaznom od 500 eura do 15.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) kao investitor od ovlašćenog pravnog lica ili preduzetnika ne obezbijedi reviziju (ocjenu) da je tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa propisima koji se odnose na zaštitu i zdravlje na radu, tehničkim propisima i standardima (član 9 stav 2);

2) projektovanjem, izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih, korišćenjem i održavanjem tehnoloških procesa rada sa pripadajućim objektima i sredstvima za rad nije obezbijedio da se rad zaposlenih obavlja na bezbjedan način, a hemijske, fizičke (osim jonizujućih i nejonizujućih zračenja) i biološke štetnosti, mikroklima i osvijetljenje na radnim mjestima i u radnim i pomoćnim prostorijama nije uskladio sa propisanim mjerama i normativima za djelatnost koja se obavlja na tim radnim mjestima i u tim radnim prostorijama (član 10 stav 1);

3) pri izgradnji, rekonstrukciji ili rušenju objekta, poslodavac koji izvodi radove ne izradi plan mjera zaštite, odnosno elaborat o uređenju gradilišta (član 10 stav 3);

4) da zaposlenim sredstva za rad na upotrebu, a ne posjeduje stručni nalaz odnosno izvještaj o njihovim izvršenim pregledima i ispitivanjima, sa ocjenom da su na njima obezbijedene propisane mjere zaštite (član 11 stav 2);

5) prava, obaveze i odgovornosti zaštite i zdravlja na radu zaposlenih ne uredi aktom ili ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim (član 16 stav 1);

6) ne donese akt o procjeni rizika za sva radna mjesta, ne utvrdi način i mjere za otklanjanje rizika i ne obezbijedi njihovo sprovođenje (član 17stav 1);

7) ne izmijeni akt o procjeni rizika u slučaju adaptacije, rekonstrukcije, havarije, generalnog remonta, teške, kolektivne i smrtno povrede na radu i promjene djelatnosti (član 17 stav 4 al. 3, 4 i 6);

8) ne obezbijedi da pristup mjestu rada u radnoj sredini na kome prijete ozbiljna i/ili određena opasnost od povrjeđivanja ili zdravstvenih oštećenja imaju samo ona lica koja su osposobljena za bezbjedan rad na tom radnom mjestu, koja su dobila posebna uputstva za rad na takvom mjestu i koja su opremljena odgovarajućim sredstvima i opremom lične zaštite na radu (član 18 stav 2);

9) ne obezbijedi zdravstveni pregled zaposlenih koji se raspoređuju na radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom i u slučajevima ponovnog angažovanja zaposlenog, koji je odsustvovao sa rada na tom radnom mjestu duže od godinu dana (član 19 stav 2);

10) na zahtjev zaposlenog ne obezbijedi zdravstveni pregled, najmanje jednom u periodu od tri godine (član 19 stav 3);

11) ako zaposlenog ne rasporedi na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima (član 19 stav 6);

12) ne izvrši osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenog (član 20 stav 1);

13) ne donese program o osposobljavanju za bezbjedan rad zaposlenih (član 20 stav 2);

14) ne zaključi poseban ugovor o organizovanju i sprovođenju mjera zaštite, kao i o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima prije početka izvođenja radova, u slučaju da dva ili više poslodavaca istovremeno izvode radove i isti ne dostavi Inspekciji rada, najkasnije pet dana prije početka radova (član 22);

15) ne informiše zaposlenog ili predstavnika zaposlenih pisanim putem o pitanjima koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu ili im ne omogući pristup podacima iz člana 23 stav 3 ovog zakona (član 23 stav 1);

16) ne sarađuje sa zaposlenim, predstavnikom zaposlenih i sindikatom u postupku utvrđivanja prava, obaveza i odgovornosti koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu (član 24 stav 1);

17) zaposlene, odnosno predstavnike zaposlenih dovede u nepovoljniji položaj zbog obavljanja poslova iz člana 24 ovog zakona (član 26 stav 1);

18) ne omogući odgovarajuće odsustvo sa rada, uz naknadu zarade kao da je na radu i ne pruži sva potrebna sredstva za obavljanje poslova u vezi zaštite i zdravlja na radu (član 26 stav 2);

19) ne nabavi, ne izda na upotrebu i ne obezbijedi da zaposleni sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu neophodne za njegovo radno mjesto koristi u skladu sa njihovom namjenom (član 27 st. 2 i 4);

20) ne preduzme potrebne mjere i ne odredi zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih (član 28 stav 1);

21) ne obavijesti sve zaposlene koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj ili neposrednoj opasnosti o vrsti rizika i o mjerama zaštite i tom prilikom mjerama i uputstvima, zaposlenim ne omogući zaustavljanje rada i upućivanje na bezbjedno mjesto (član 29 st. 1 i 2);

22) ne osigura zaposlene od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom (član 30 stav 1);

23) radi organizovanja i obavljanja stručnih poslova iz člana 38 stav 1 ovog zakona ne odredi stručno lice ili ne organizuje stručnu službu ili ne angažuje pravno lice ili preduzetnika koji ima ovlašćenje za obavljanje stručnih poslova (član 38 stav 2);

24) ne obezbijedi stručnom licu ili stručnoj službi prava iz člana 39 ovog zakona;

25) ovlašćenu organizaciju prethodno ne upozna sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada, preduzetim mjerama za otklanjanje rizika i ne omogući joj slobodan pristup odgovarajućim podacima o mjerama zaštite, kao i o zaposlenim (član 45);

26) kao ovlašćena organizacija, najkasnije u roku od 30 dana od dana izvršenih pregleda i/ili ispitivanja, ne sačini stručni nalaz, odnosno izvještaj sa ocjenom da li su obezbijeđene propisane mjere zaštite i ne dostavi ga poslodavcu koji je zahtijevao pregled i/ili ispitivanje (član 46 stav 1);

27) odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od nastanka, pisano ne prijavi Inspekciji rada svaku smrtnu, kolektivnu, tešku i drugu povredu na radu, koja uzrokuje odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi zaštitu i zdravlje zaposlenih (član 51 stav 3);

28) ne izda zaposlenom koji je povrijeđen i zdravstvenoj ustanovi u kojoj je izvršen pregled zaposlenog izvještaj o povredi na radu (član 51 stav 4).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 250 eura do 10.000 eura.

Novčana kazna za lakši prekršaj pravnog i odgovornog lica

Član 57

Novčanom kaznom od 200 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne dostavi organu uprave nadležnom za poslove inspekcijskog nadzora prijavu o početku radova, najkasnije pet dana prije početka radova, ukoliko planira da radovi traju duže od 30 radnih dana i da istovremeno radi više od 20 zaposlenih ili da je planiranim obimom radova obuhvaćeno više od 500 zaposlenih odnosno da radovi traju duže od 500 dana (član 10 stav 4);

2) kao vršilac tehničkog pregleda, prilikom tehničkog pregleda izgrađenog ili rekonstruisanog objekta, ne utvrdi da li su obezbijeđene mjere zaštite iz tehničke dokumentacije i propisani uslovi rada za proces rada koji će se obavljati u objektu (član 12);

3) na mjestima rada, kao i sredstvima za rad ne postavi natpise, upozorenja na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi i znakove zaštite i zdravlja na radu (član 18 stav 4);

4) ne obezbijedi predstavniku zaposlenih odgovarajuće oblike osposobljavanja (člana 25 stav 1);

5) ne vodi i ne čuva propisanu evidenciju iz zaštite i zdravlja na radu (član 50).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura.

Novčana kazna za prekršaj zaposlenog

Član 58

Novčanom kaznom od 30 eura do 1.000 eura kazniće se za prekršaj zaposleni, ako:

1) odbije da obavi zdravstveni pregled koji odgovara riziku za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu, na koji ga upućuje poslodavac (član 32 stav 3);

2) za vrijeme rada ne primjenjuje propisane mjere zaštite, ne vodi računa o svojoj i zaštiti i zdravlju na radu drugih zaposlenih na koje utiče svojim radom ili postupcima pri obavljanju posla, namjenski ne koristi sredstva za rad, opasne materije, sredstva i opremu lične zaštite na radu i zaštitne uređaje, ne saraduje sa poslodavcem i stručnim licem kako bi se sprovele propisane mjere zaštite na poslovima na kojima radi (član 35 stav 1 alineja 1);

3) u skladu sa svojim saznanjima, odmah ne obavijesti poslodavca, pisano ili usmeno, ili preko predstavnika zaposlenih o nepravilnostima, nedostacima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla da ugrozi njegovu ili zaštitu i zdravlje drugih zaposlenih i ne saraduje sa poslodavcem i stručnim licem dok poslodavac ne obezbijedi bezbjedne uslove za rad (član 35 stav 1 al. 2 i 3);

4) započne i obavlja rad pod uticajem sredstava zavisnosti (alkohol, droga i sl.) i ne podvrgne se provjeri da li je pod uticajem sredstava zavisnosti (član 36).

IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Usklađivanje

Član 59

Postojeće ovlašćene organizacije dužne su da usklade svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ukoliko ovlašćena organizacija ne postupi u smislu stava 1 ovog člana brisaće se iz registra ovlašćenih organizacija.

Donošenje podzakonskih akata

Član 60

Akt iz člana 47 ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Primjena propisa

Član 61

Do donošenja podzakonskih akata u skladu sa ovim zakonom primjenjivaće se propisi iz člana 48 i člana 49 stav 1 Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list RCG", broj 79/04 i "Službeni list CG", broj 26/10).

Do donošenja propisa o mjerama zaštite u skladu sa članom 13 ovog zakona primjenjivaće se mjere zaštite (pravila) propisana podzakonskim aktima iz člana 69 Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list RCG", broj 35/98).

Odložena primjena

Član 62

Odredba člana 19 stav 3 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 63

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti na radu ("Službeni list RCG", broj 79/04 i "Službeni list CG", broj 26/10) i član 172 Zakona o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list CG", broj 40/11).

Stupanje na snagu

Član 64

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 19-2/14-1/11

EPA 422 XXV

Podgorica, 25. jul 2014. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.